

REPORTAGE

Publieke schaaktafels zijn in opmars: kinderen, amateurs en schaakprofs leren er hun tegenstander respecteren

Schaken houdt je brein flexibel en is goed voor het geheugen. Wie in het park speelt, bevecht ook nog eens de toenemende eenzaamheid. De Volkskrant kijkt in Utrecht een potje mee.

Wieteke van Zeil 25 mei 2021, 16:17

Internationaal beroepsschaker Nargiz Umudova (32) maakt het deelnemer Michiel (52) niet makkelijk bij de schaaktafels in het Máximapark in Utrecht.

Twee onbekenden staan tegenover elkaar in het Máximapark in Utrecht en er wordt hardgrondig gevloekt. De omstanders lachen. De pijn ging heen en weer, zegt de een, maar gelukkig kunnen de beide mannen er zelf om lachen – nou ja, eentje bijna. Michiel (52), die in het dagelijks leven met vluchtelingen werkt, woont pas net in Utrecht. Sean (18) zit midden in zijn vwo-examens en moest van z'n moeder naar buiten. Zo vonden ze de schaaktafels in het park,

en werd Sean in een spannende match van ruim een uur vakkundig afgedroogd door Michiel. Hij zint al op revanche en is zijn examenspanning in elk geval even vergeten.

De drie schaaktafels in het Máximapark zijn een initiatief van Jesús Medina Molina (51), die zich onder de naam Urban Chess inzet voor meer schaaktafels in de openbare ruimte. Dat lukt: er staan nu, na een paar jaar lobbyen, in 27 gemeenten in Nederland schaaktafels. In parken en op pleinen. Loenen, Schiermonnikoog, Den Haag, IJsselstein, ze zijn er in het hele land en er staan nog tien gemeenten klaar die dit jaar tafels plaatsen. Ook hier in het Máximapark komen er nog vier tafels bij: drie statafels en één rolstoelvriendelijke tafel. Ze zijn weerbestendig, alleen de schaakstukken moeten zelf worden meegenomen. En zelfs dat is op sommige plekken geregeld: zo staat er in Naaldwijk een tafel naast de kerk en kun je bij de cafés op het plein schaakstukken lenen achter de bar.

Impulsbeheersing

Het is niet dat Medina Molina nou zo'n excellente schaker is. Zelf leerde hij pas een jaar of zes geleden schaken, 'met hulp van YouTube filmpjes'. Zijn dochter liep vast met rekenen, ze deden er alles aan om haar te helpen, niets schoot wortel, en toen dacht Medina Molina, misschien is het de concentratie. Hij leerde zichzelf schaken en daarna zijn dochter. Sindsdien gaat het beter. Dat plantte het zaadje in zijn hoofd om schaken voor iedereen toegankelijk te maken, in de gedeelde openbare ruimte. Zo hij begon zijn lobby. Sinds kort is Nederlands kampioen en grootmeester Jorden van Foreest ambassadeur.

Een natuurstenen tafel kost zo'n 1.800 euro exclusief plaatsing, dus het vergde aanvankelijk een hoop gepraat. Medina Molina is geen fabrikant of leverancier, en laat de organisatie aan de gemeenten over. Maar hij kan wel uitleggen waarom gemeenten er belang bij hebben: 'Het dient in de eerste plaats een sociaal doel. Ik wilde een plek creëren waar je makkelijk naartoe kunt, een potje kunt spelen, een praatje kunt maken. Er is veel eenzaamheid en veel mensen hebben stress, de schaaktafels zijn ideaal om er even uit te zijn', zegt Medina Molina terwijl achter hem de omstanders nog bezig zijn de pot van Michiel en Sean te analyseren. De spelsfeer zorgt voor ontspanning. Maar het is ook goed voor je, zegt Medina Molina. 'Schaken houdt je brein flexibel, is goed voor concentratie en geheugen, en kinderen leren er impulsbeheersing mee.'

In 2012 bepleitte grootmeester Gary Kasparov daarom in het Europese parlement schaken te integreren in het curriculum van alle basisscholen. Spanje deed dat in 2015, en het werkt, zegt Medina Molina. 'Wat erg goed is, is dat schaken wordt gebruikt om

stof uit te leggen. Zoals bij wiskunde, muziek, of geschiedenis: je kunt de slag bij Waterloo prima uitleggen aan de hand van de stukken op een schaakbord.'

Bas van Esch van jeugdschaakclub Magnus geeft kinderen in het Máximapark gratis les. Beeld Annabel Miedema

Net wanneer Medina Molina de vraag krijgt hoe vaak er eigenlijk vrouwen aanschuiven bij de tafels, voegen zich twee vrouwen bij de groep van zo'n tien mannen op deze onverwacht zonnige zondagochtend. Jesús kent ze goed, groet ze hartelijk en de groep begint voelbaar te veranderen van sfeer. Want Nargiz Umudova (32) is internationaal schaakprofessional en speelde tot voor kort fulltime. Nu ze in Tilburg Data Science studeert, kan ze alleen nog parttime aan toernooien meedoen. In haar moederland Azerbeidzjan leert iederéén schaken, zegt ze. 'De meeste kinderen gaan naar schaakclubs en overal in de buitenlucht zie je mannen en vrouwen schaken.'

Na de vraag of ze vandaag wil spelen, ontstaat even een giebelige onrust rond de tafels, wie durft het aan? Michiel durft het aan. De rest wordt getrakteerd op een scène die zo in de Netflixserie *The Queen's Gambit* zou passen. Onbewogen zit Umudova, haar benen nonchalant schuin gekruist, zijwaarts naar het bord gericht. Razendsnel beweegt haar hand over het bord – de stukken vakkundig aanrakend van boven, met gestrekte vingers. Ze speelt soeverein. Ook de pokerface hoort bij schaken, zegt ze later: 'Het spel is 20 tot 30 procent psychologie. Als je een fout maakt en de ander ziet dat aan je gezicht, gaat hij je fout zoeken.'

Respect voor de tegenstander

Ondertussen komen er ouders met kinderen aanlopen. Een groepje tieners verstopt grote schaakstukken rond het veld. De lokale jeugdschaakclub Magnus geeft hier vandaag een gratis workshop voor kinderen, er doen twintig kinderen mee, waarvan

bijna de helft meisjes. De nieuwelingen krijgen les met een groot bord, wie het al een beetje kan gaat in groepen spelen rond een groot schaakkleed en de jongens en meisjes die al een stuk op weg zijn kunnen simultaanschaken met de clubleden.

‘Ze wilde het zelf, maar ik kon niet schaken, dus toen gingen we het thuis leren met filmpjes’, zegt Ilhan Makbüle over haar dochter Fatma (8), die met vier meiden een team vormt rond het schaakkleed. Het is ideaal dat ze hier in het park andere kinderen vindt om mee te schaken, zegt haar moeder. ‘En ze zijn even weg van de schermmpjes, hè.’ De oudste twee jongens van Ashnie Jawalapersad doen ook mee: Gyan (7) zit in diepe concentratie in de simultaanschaakrij, haar oudste Shiven (10) helpt de andere kinderen. Zelfs haar jongste van 4 zet thuis al de schaakstukken klaar voor zijn broers. Het spel is een goede basis voor veel vaardigheden, zegt ze: ‘Ze leren winnen en verliezen, respect hebben voor de tegenstander, nadenken voor ze beslissen en vooruitdenken.’

Tieners van de schaakclub helpen kinderen schaken in groepen in het Máximapark.

Medina Molina praat tevreden na met deelnemers en ouders. ‘Het

initiatief moet lokaal worden opgepikt. Je ziet dat er schaak-whatsappgroepen ontstaan waarin mensen afspreken naar de tafels te komen, en dat lokale schaakclubs iets gaan organiseren bij de tafels, zoals deze workshop. Dan krijgt zo'n ontmoetingsplek een ziel.'

Vrouwen en het spel

Volgens [onderzoek van topschaakster Alice O'Gorman voor de Europese Schaak Unie](#) is in Nederland 8 procent van de vrouwen die schaken in federaties vrouw. Daarmee staat Nederland op de twintigste plaats in vrouwendeelname. Gemiddeld zijn vrouwen in het Europese topschaak vertegenwoordigd met 3,7 procent. Datzelfde onderzoek laat zien dat vrouwen niet minder goed in schaken zijn; hun 'rating' is [gemiddeld even hoog of hoger dan mannen](#). Bij de jeugdschaakclub Magnus in Utrecht is de ratio jongens-meisjes 70/30, zegt workshopleider Bas van Es. Hij is daar trots op en voegt toe: 'als ze beginnen, is de ratio zelfs 50/50. Op de middelbare school zie je dat het talent van meisjes om meerdere dingen tegelijk te kunnen hen parten speelt; je ziet dan dat de jongens die zich alleen op schaak focussen beter worden.'

Lees ook

Online schaken is populair, online valsspelen vanzelfsprekend ook

MEER OVER LIFESTYLE EN VRIJE TIJD VRIJE TIJD SPELLEN BORDSPEL
SAMENLEVING VIDEOPEL MEDINA MOLINA UTRECHT WIETEKE VAN ZEIL

Cultuur & Media

NIEUWS

MEER >

INTERVIEW MAGGIE GYLLENHAAL

Pas toen ze als actrice een regisseur speelde, besefte Maggie Gyllenhaal dat ze er zelf ook een wilde zijn

TV-RECENSIE
ARNO HAIJTEMA

De moed en tact van Kefah Allush werden beloond met grote openhartigheid van Olga Commandeurs

BEST GELEZEN

MEER >

NIEUWS

Biden draait door Trump goedgekeurde olieboringen in Alaska terug

zijde

1

Leert Spanje leven met het virus? 'Nederland is met zijn strenge lockdown the odd one out'

Historisch slecht Nederlandse bio

MEER CULTUUR & MEDIA

Wilt u belangrijke informatie delen met de Volkskrant?

[Tip hier onze journalisten](#)

Algemeen

Contact met de redactie
Contact met de klantenservice
Privacystatement
Abonnementsvoorwaarden
Gebruiksvoorwaarden
Cookiebeleid
Cookie-instellingen
Auteursrecht
Colofon

Service

Klantenservice
Mijn account
Vakantieservice
Adverteren
Losse verkoop

Meer de Volkskrant

Abonneren
Nieuwsbrieven
Digitale krant
Webwinkel
Puzzels
RSS-feeds
Facebook
Twitter
Android apps
iOS apps

Navigeer

Columnisten
Recensies
De Volkskeuken
Archief

Op alle verhalen van de Volkskrant rust uiteraard copyright.

Wil je tekst overnemen of een video(fragment), foto of illustratie gebruiken, mail dan naar copyright@volkskrant.nl.

© 2022 DPG Media B.V. - alle rechten voorbehouden